

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **W. K.**, bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. J. C., advokátom so sídlom v T., proti žalovanému **JUDr. F. L.**, bývajúcemu v B., zastúpenému JUDr. A. B., advokátom so sídlom v B., **o zaplatenie 3 714,23 € (111 895,-- Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 12 C 141/2000, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 9. júna 2009 sp. zn. 14 Co 12/2009 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 9. júna 2009 sp. zn. 14 Co 12/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 3. októbra 2008 č.k. 12 C 141/2000-166 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 111 895,-- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 23. decembra 2000 až do zaplatenia a nahradiť mu trovy konania vo výške 53 129,-- Sk. Vo zvyšku žalobu zamietol. Takto rozhodol, keď mal za preukázané, že účastníci konania uzatvorili tzv. nepomenovanú zmluvu, pričom obsahom a účelom najbližšia k tejto zmluve je kúpna zmluva podľa § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka. Kúpna zmluva nebola uzatvorená písomne, žalovaný uznal, že prevzal od žalobcu šperk, za ktorý nezaplatil, preto žalobe vyhovel a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi kúpnu cenu šperku 35 000 ATS prepočítané na slovenské koruny v sume 111 895,-- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 23. decembra 2000, čo je nasledujúci deň po doručení žalobného návrhu žalovanému. Vo zvyšku príslušenstva pozostávajúceho zo 17,6 % ročného úroku od 1. marca 1999 do zaplatenia návrh zamietol, lebo žalobca nepredložil dôkaz o zaslaní výzvy žalovanému na zaplatenie žalovanej sumy.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaného rozsudok súdu prvého stupňa zmenil rozsudkom z 9. júna 2009 sp. zn. 14 Co 12/2009 tak, že žalobu zamietol. Žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 874,12 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že právny záver prvostupňového súdu o uzatvorení nepomenovanej zmluvy a jej obsahom a účelom najbližšej kúpnej zmluvy nie je správny, pretože druhovo najbližšou obsahu uzatvorenej zmluvy medzi účastníkmi je príkazná zmluva podľa § 724 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd dospel k záveru, že žalobcom tvrdený skutkový stav nebol preukázaný. Nebolo preukázané, aký šperk a v akej hodnote ho žalobca kúpil pre žalovaného. Žalobcom predložený certifikát pravosti šperku nepreukázal, že žalobca kúpil pre žalovaného šperk a odovzdal mu ho. Uzatvorenie dohody o obstaraní šperku tvrdil len žalobca, žalovaný túto dohodu zásadne popieral, a uzatvorenie dohody nepotvrdila ani manželka žalobcu. Ďalej uviedol, že v čase obstarania šperku boli účastníci v obchodnom vzťahu a nie je vylúčené ani tvrdenie žalovaného, že mu ako dar pre jeho priateľku mohol dať žalobca aj šperk väčšej hodnoty. Na základe uvedených skutočností žalobu zamietol a žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 874,12 €.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, navrhol ho zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Svoje dovolanie odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. s poukazom na § 237 písm. f/ O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Z obsahu dovolania však vyplýva, že žalobca namietal aj tzv. inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), keď odvolací súd sa odchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa a v rozpore s preukázanými skutočnosťami (pravosť certifikátu, výpovede svedkov P., Š.) dospel k záveru, že žalobca nepreukázal odovzdanie šperku značnej hodnoty žalovanému a následne z neho vyvodil iný právny záver. Dovolateľ preto ďalej namietal nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Ďalej namietal vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. – odňatie možnosti konať pred súdom, ktorú videl v tom, že pojednávanie na Krajskom súde v Bratislave konané 9. júna 2009 bolo vykonané bez prítomnosti tlmočníka na pojednávaní. Uviedol, že už na súde prvého stupňa žiadal o ustanovenie tlmočníka z jazyka nemeckého do jazyka slovenského, pretože nevie hovoriť, písať po slovensky a nerozumie slovenskému jazyku.

Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobca ani jeho právny zástupca na odvolacom pojednávaní nenamietali, že žalobca nerozumie po slovensky a ani si neuplatnil právo konať pred súdom vo svojej materčine. Jeho tvrdenie o odňatí možnosti konať pred súdom preto považoval za účelové. V ďalšej časti sa vyjadril k právnomu posúdeniu veci odvolacím súdom, ktoré považoval za správne, pretože medzi účastníkmi nedošlo k uzatvoreniu kúpnej zmluvy. Dovolanie žalobcu navrhol zamietnuť a zaviazať ho k náhrade trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že tento treba zrušiť.

Podľa § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 241 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd skúmal, či konanie na súdoch nižších stupňov nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. a inými vadami konania majúcimi za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolací súd nezistil iné vady konania uvedené v § 237 a/ až g/ O.s.p., preto sa ďalej venoval namietanej vade konania – odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) spočívajúcej v tom, že pojednávanie na odvolacom súde sa konalo bez prítomnosti tlmočníka.

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie taký závadný procesný postup, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom

chránených záujmov. Predmetnému dôvodu dovolania sú pojmové tri znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Podľa § 18 O.s.p. účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie. Majú právo konať pred súdom vo svojej materčine alebo v jazyku, ktorému rozumejú. Súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. Medzi základné práva nepochybne patrí aj právo na súdnu ochranu a inú právnu ochranu, ktoré garantuje rovnaké postavenie účastníkov v konaní a takisto právo každého, kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie, na tlmočníka.

V citovanom ustanovení § 18 O.s.p. je vyjadrená zásada rovnakého postavenia účastníkov v konaní ako prejav ústavného princípu rovnosti účastníkov upraveného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. V rámci tejto zásady je predmetom úpravy právo účastníka vystupovať v konaní vo svojom materinskom jazyku (čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Toto právo v sebe zahŕňa nielen právo v materinskom jazyku na súde vystupovať, ale aj právo robiť písomné podania v tomto jazyku, právo na preklad písomností ostatných účastníkov a pod.

Z ustanovenia § 5 ods. 1 O.s.p. vyplýva povinnosť súdu pri plnení svojich úloh účastníkov v občianskom súdnom konaní poskytovať poučenia o ich procesných právach a povinnostiach. Táto zásada sa uplatňuje v prípade poučenia účastníka konania o práve konať pred súdom v jeho materinskom jazyku. Predpokladom poučovacej povinnosti je, že súd v priebehu konania zistí, že účastník neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie (slovenský jazyk). Túto skutočnosť spravidla oznamuje účastník prehlásením, že jazyk, v ktorom sa koná, neovláda. Súd ju však môže zistiť aj iným spôsobom (napr. vlastným vnímaním). Až vtedy, ak súd takúto skutočnosť zistí, má povinnosť pristúpiť k poučovacej povinnosti v zmysle § 5 ods. 1 O.s.p. Zistenie, že účastník je cudzí štátny príslušník alebo že nie je

slovenskej národnosti, samo osebe nezakladá povinnosť poučiť účastníka o jeho práve vyplývajúcom z ustanovenia § 18 veta druhá O.s.p. Skutočnosť, že je v konaní zastúpený advokátom nezbavuje súd povinnosti komunikovať s ním v materčine.

V posudzovanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobca v žalobe uviedol, že je štátnym príslušníkom Rakúskej republiky, na Slovensku má trvalé bydlisko. Podaním doručeným súdu 3. januára 2004 požiadal o pribratie tlmočníka do konania, lebo jeho materinským jazykom je nemčina. Prvostupňový súd uznesením zo 16. februára 2006 č.k. 12 C 141/2000-45 ustanovil Ing. H. za tlmočníka a predkladateľa z jazyka nemeckého do jazyka slovenského a naopak. Pojednával za prítomnosti tlmočníka (zápisnice o pojednávaní na č.l. 124, 134, 148, 156) a tlmočníkovi priznal odmenu uznesením z 3. novembra 2008 č.k. 12 C 141/2000-172 v sume 1 800,-- Sk. Na odvolanie žalovaného bol spis predložený odvolaciemu súdu 15. januára 2009, ktorý na pojednávania stanovené na dni 19. mája 2009 a 9. júna 2009 predvolal iba právnych zástupcov účastníkov konania. Z obsahu zápisnice o pojednávaní na odvolacom súde zo dňa 9. júna 2009 nevyplýva prítomnosť tlmočníka na pojednávaní. Odvolací súd vec prejednal za prítomnosti oboch účastníkov konania a ich zástupcov a vo veci meritórne rozhodol. Odvolací súd tým, že žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom v jeho materčine, mu odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pretože aj cudzinec, ktorý neovláda slovenský jazyk má právo na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, pretože sa nestotožnil s jeho zisteným skutkovým stavom a následným právnym posúdením.

Ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu, aby na základe doplneného dokazovania dospel k vlastnému skutkovému stavu, prípadne aj odlišnému od skutkového zistenia súdu prvého stupňa. Ak sa ale odvolací súd chce odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa, na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, musí dokazovanie sám zopakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Pokiaľ tak nepostupuje, zaťažuje konanie tzv. inou procesnou vadou.

Súd prvého stupňa mal výsledkami ním vykonaného dokazovania (výsluchmi účastníkov, svedkov, listinnými dôkazmi) skutkovo preukázané, že žalobca kúpil na žiadosť

žalovaného za svoje peniaze šperk v hodnote 35 000 ATS. Žalovaný šperk prevzal a nezaplatil. Žalobca predložil originál certifikátu šperku, podľa ktorého kúpna cena bola 35 000 ATS. Preto vzťah účastníkov konania posúdil ako nepomenovanú zmluvu podľa § 51 Občianskeho zákonníka a jej účelom najbližšou kúpnu zmluvou a žalovaného zaviazal zaplatiť kúpnu cenu za šperk.

Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa vychádzal z odlišného skutkového zistenia, keď mal za to, že jediný dôkaz tzv. certifikát pravosti šperku nepreukazuje, že práve tento šperk žalobca kúpil pre žalovaného a mu ho odovzdal, pričom hodnotu šperku, ktorý mal žalovaný dostať od žalobcu poprel aj svedok L. Š.. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca nepreukázal uzatvorenie dohody o obstaraní šperku, keď žalovaný túto dohodu zásadne popieral a nepotvrdila ju ani manželka žalobcu, svedkyňa Z. K.. Preto odvolací súd uzavrel, že druhovo najbližšou obsahu uzavretej zmluvy medzi účastníkmi je príkazná zmluva podľa § 724 Občianskeho zákonníka, ktorej uzavretie žalobca nepreukázal. Odvolací súd dokonca pripustil, že žalobca mohol dať žalovanému šperk väčšej hodnoty ako dar pre jeho priateľku pre ich obchodné vzťahy.

Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že po preskúmaní výsledkov dokazovania na súde prvého stupňa, odvolacích námietok žalovaného a po doplnení dokazovania výsluchom účastníkov a oboznámením listinných dôkazov dospel k záveru, že žalobcom tvrdený skutkový stav nebol preukázaný. Zo zápisnice o pojednávaní na krajskom súde zo dňa 9. júna 2009 vyplýva, že na pojednávaní boli prítomní účastníci konania a ich zástupcovia. V zápisnici je konštatované, že súd oboznamuje obsah spisu a vykonaných dôkazov. Z obsahu zápisnice vôbec nevyplýva, že odvolací súd vykonal dokazovanie tvrdené v písomnom vyhotovení rozsudku. Nezopakoval dôkazy vykonané súdom prvého stupňa, nevykonala riadne výsluch účastníkov konania (§ 131 O.s.p.) a listinné dôkazy v súlade s ustanovením § 129 ods. 1 O.s.p., pričom z obsahu zápisnice ani nie je možné zistiť, aké dokazovanie vykonával. Zopakovaním dokazovania nie je vyjadrenie účastníkov, resp. ich právnych zástupcov k veci na odvolacom súde. Odvolací súd hodnotil aj výpovede svedkov L. Š. a Z. K., pričom výpovede svedkov ani neprečítal. Bez toho, aby na odvolacom konaní sám podrobne vypočul účastníkov konania a tým zabezpečil bezprostrednosť vykonania tohto dôkazu pred svojím rozhodnutím, ku skutočnostiam, ktoré prehodnotil v odôvodnení svojho rozhodnutia, ponechal na odvolacom pojednávaní priestor len na prednesy právnych zástupcov. Keďže si odvolací súd v prejednávanej veci nežadovávajúci rovnocenný podklad pre

odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu v súčasnom štádiu konania neprislúcha oprávnenie posudzovať správnosť záverov odvolacieho súdu.

Dovolateľ ďalej namietal, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo súd aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolaním napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný priestor.

Z uvedeného vyplýva, že konanie na odvolacom súde je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a vadou konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pre ktoré dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 2 O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odvolací súd v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 tretia veta O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. januára 2010

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová